

РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ВИТРАТИ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ПІДХІД

Розкриття інформації про витрати у фінансовій звітності є ключовим елементом системи фінансового обліку, оскільки саме витрати визначають рівень ефективності діяльності підприємства, формують показник прибутковості та забезпечують основу для прийняття управлінських рішень. Прозоре та обґрунтоване відображення витрат підвищує **якість фінансової звітності**, її порівнянність та достовірність.

Відповідно до **Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»**, витрати - це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що зумовлює зменшення власного капіталу підприємства (крім зменшення за рахунок вилучення або розподілу власниками) [2]. Стандарт регламентує визнання, склад і класифікацію витрат, виокремлюючи елементи операційних витрат (матеріальні витрати, оплата праці, амортизація, інші операційні витрати) та витрати за функціональним призначенням (адміністративні, збутові, фінансові тощо).

Проте у **міжнародній практиці** розкриття витрат має ширший і більш гнучкий характер. Основні вимоги щодо цього питання містяться в **МСБО 1 «Подання фінансової звітності»**, який визначає загальні принципи структурування та подання інформації про фінансовий стан, результати діяльності і зміни у власному капіталі підприємства.

Згідно з пунктами **81–105 МСБО 1**, витрати визнаються та подаються у **Звіті про прибутки та збитки та інший сукупний дохід**. Також стандарт передбачає два методи подання інформації про витрати.

Перший метод - класифікація за природою витрат, коли підприємство групує витрати відповідно до їхнього економічного змісту, наприклад: витрати на сировину та матеріали; витрати на оплату праці; амортизація; орендна плата; енергія, податки тощо. Використання даного методу забезпечує користувачів деталізованою інформацією про структуру витрат, однак може бути менш придатним для аналізу рентабельності окремих напрямів діяльності.

Другий метод - класифікація за функціями діяльності, коли витрати групуються за напрямками використання ресурсів, зокрема: **собівартість реалізованої продукції; адміністративні витрати; витрати на збут; інші операційні витрати**. Застосування такого підходу дає змогу пов'язати витрати з доходами та оцінити ефективність окремих функцій підприємства.

Зокрема, п. **99 МСБО 1** наголошує, що підприємство має обрати один із двох підходів – за природою або за функцією витрат, залежно від того, **який спосіб забезпечує більш доречне та надійне подання інформації** для користувачів. Крім того, пункт **104 МСБО 1** вимагає розкривати у Примітках інформацію про обраний метод класифікації витрат, суттєві статті, які впливають на фінансові результати, а також інші пояснення, необхідні для розуміння даних звітності [1].

МСБО 1 також акцентує на необхідності **послідовності подання** (п.45), тобто структура звітності та метод класифікації витрат мають залишатися незмінними від періоду до періоду, якщо немає обґрунтованих причин для змін. Зміна методу класифікації витрат вимагає ретроспективного перерахунку та пояснень у Примітках, оскільки це вже є зміною облікової політики.

Крім того, п. **97 МСБО 1** встановлює, що всі суттєві статті доходів і витрат повинні розкриватися окремо, якщо їхня природа або розмір є такими, що їх окреме представлення має значення для користувачів звітності, що відповідно забезпечує принцип **суттєвості** та сприяє прозорості обліку.

Отже, порівняння положень **НП(С)БО 16** і **МСБО 1** свідчить, що міжнародні стандарти забезпечують більш комплексний та аналітичний підхід до розкриття інформації про витрати. Вони орієнтовані не лише на кількісне представлення даних, а й на **змістовне пояснення їх економічної сутності**, взаємозв'язку з доходами та впливу на фінансовий результат.

З метою гармонізації української звітності з міжнародною доцільно впроваджувати більш детальний підхід до розкриття витрат у Примітках, розкривати інформацію про зміну методів оцінки витрат та пояснювати вплив ключових статей витрат на фінансові результати підприємства, що сприятиме **підвищенню прозорості, достовірності та порівнянності фінансової звітності** українських суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел:

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1). Подання фінансової звітності : Стандарт Ради з Міжнар. стандартів бух. обліку від 01.01.2012.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text.
2. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" : Наказ М-ва фінансів України від 31.12.1999 № 318 : станом на 3 листоп. 2020 р.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>.